

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto VI. Štev. 10
Oktober 1927

:: Upravišтво in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA.

Nauki tudi za nas.

Živinoreja in živinozdravništvo: Ži-
vinorejska razstava v Idriji. Davek na
koze. Kurja kuga (živinozdravnik dr.
R. A.). Dajte živini soli in klajnega
apna (ing. R.);

Mlekarstvo: Molža in mlečnost (An-
ton Pevc). Teleta na vrvi.

Vinogradništvo in kletarstvo: Od mo-
šta do vina. Prevrenje starega vina. Naj-
boljše sadje. 2 kg težak grozd.

Sadjarstvo: Goriški oddelek na sad-
jarski razstavi v Massalombardi (s sli-
ko — P. Vallig). Dolinsko sadjarstvo v
Romagn (P. Vallig).

Poljedelstvo in vrtnarstvo: Razkuže-
vanje žitnega semena (Rustja). Kdaj po-
beremo peso. Kmetško prebivalstvo v
Italiji. Zemljiški davek.

Zadružništvo: Sorodstvo in vodstvo
zadrug (D. Doktorič).

Čebelarstvo: Oskrbovanje čebel v
A. Ž. panjih (Fr. Donat Jug). Ustanovi-
tev čebelarske zadruga za goriško pro-
vinco.

Splošno gospodarstvo: Davčne in
druge olajšave. Trgovska zbornica v
Gorici in pospeševanje mlekarstva. Nu-
meriranje faktur. Gospodarski pregled
v septembru.

Vprašanja in odgovori: št. 56: Ali je
potrebno dajati živini klajnega apna. št.
57: Gnojenje detelji s tomaževo žlin-
dro in kajnitom. št. 58: Kako pripravim
sadni most, da ostane sladek. št. 59: Ali
je potrebno dovoljenje za prodajo cep-
ljenih trt. št. 60: Ali je potrebna katera
knjiga za prodajo cepljenih trt. št. 61:

Adventivno popje in ali pajk škodi po-
pju. št. 62: Škoda povzročena po soses-
dovem drevju.

Praktična Poljodjelska škola u Pazinu
(vabilo na vpis).

Listnica uredništva. Prihodnja števil-
ka bo izšla točno 1. novembra in zato
naprošamo sotrudnike, da pošljejo pri-
spevke vsaj do 24. oktobra. V prihodnji
številki bo priobčen zelo važen zakon,
ki se tiče mlinarjev. Čitatelji, opozorite
že danes mlinarje na to.

Mlekarni! Zadružna zveza je prodala
prvo pošiljatev Höybergovih aparatov,
razen enega, ki je še na razpolago. Kdor
bi še želel imeti Höybergov aparat za na-
tančno določanje maščobe v mleku, naj
se priglasi. Ko bo število naročnikov do-
volj veliko, jih bo Zveza naročila po-
novno.

Tomaževo žlindro, superfosfat

po najugodnejših cenah ima na razpo-
lago

Zadružna zveza v Gorici

Corso Verdi 37

Tam dobite tudi kalijevo sol in druga
umetna gnojila. Tam se lahko tudi pred-
naročite za

semenski krompir.

KILO

(BRUH)

ozdravite zanesljivo s patentnim
pasom ki ga prodaja

parfumeria E. GRAPULIN

nasproti Trgovskega doma

Restavracija Central

Gorica - Corso G. Verdi - Gorica
poslopije Centralne posojilnice na dvorišču

Toči najboljša domača vina: vipavska,
briška, pristen kraški teran. Izborna
kuhinja, topla in mrzla jedila. Sha-
jališče trgovcev, Lastnica
Postrežba točna. Josipina Podgornik.

T PRISTNI TROPINOVEC!!

dobite vedno v Dornbergu
pri „Zadružni žganjekuhi“

TVRDKA

VINOAGRARIA

v Gorici Piazza Vittoria
(Travnik) št. 4

prodaja

sviančeni arzenat, trakce in
nože za cepljenje trt, Quassia
trske za škropljenje breskev,
ročne in nahrbtnne škropilnice
in žveplalnice, posnemalnice
„Diabolo“, semena, čebelar-
-ske potrebščine itd. itd.

Lastnik

JUST UŠAJ

enotehnik in agronom

Trgovina
manufakturnega blaga in izdelanih oblek

Andrej Mavrič

Gorica - Via Carducci števil. 3 - Gorica

FURLANI ALOJZIJ

SODAR

GORICA - VIA ASCOLI 23

razprodaja nove in rabljene
sode, vsakovrstne plavničke,
škafe itd. Sprejema vsa v to
stroko spadajoča popravila.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

specijalist za ustne in zobne bolezni

ordinira v GORICI na Travniku 5/II.
od 9. do 12. in od 3. do 5.

Naša zavarovalnica proti požaru

„L'UNION„

Ravnik Avgust - Gorica

Via Barzellini št. 7 I. nadstropje.

Cena oglasom:

Stran	1 štev.	6 štev.	celo leto
1	100 L	350 L	500 L
1/2	60 "	200 "	300 "
1/4	40 "	120 "	180 "
1/8	25 "	65 "	100 "

JAKOB ŠULIGOJ
URAR IN ZLATAR

GORICA - Via Carducci št. 19
(Gospodska ulica)

Zaloga najboljših švicarskih
ur „UNION“ in „ALPINA“

Največja zaloga vseh drugih
ur z jamstvom 2 leti časa po
najnižjih cenah.

ZLATI JELEN

HOTEL in RESTAVRACIJA

shajališče deželanov s prenočiščem in
najboljšo domačo kuhinjo. — Pristna
briška in vipavska vina. Kraški teran.
Solidna postrežba. Se toplo priporoča
slavnemu občinstvu. Alojzij Vida.

ODLIKOVALNA
TVRDKA

IVAN TEMIL

VIA CARDUCCI 6
GORICA

Nožarna Nožarna

V zalogi se nahajajo brivne priprave znamke »GILLETTE«, rezila tudi brusim. — NOŽAR-
NICA »SOLINGEN«. — V delavnici so nameščeni delavci specialisti za brusarska dela, kakor
tudi za popraviljanje vseh operacijskih predmetov itd. itd. — PRODAJA TUDI TOALETNE
PREDMETE. — V zalogi se nahajajo najboljše pristne in garantirane bergamaške osle za bru-
šenje kos. — Delavnica na električno gonilno silo z bogato zalogo predmetov: nožev, škarij,
britev, brivnih nožev, najelegantnejših žepnih nožev, sploh vseh rezil. — BRUSI brivne in
žepne nože, škarje, mesarske in knjigoveške nože, kakor tudi razne druge nože in rezila.
POSEBNOST: žepne električne žarnice iz najboljših tovarn. ZA IZVRŠENA DELA JAMČI!

KMETOVALCI!

Dušik vam da rodovitnost in bogastvo.

Gojite svoje njive z

Amonijevim sulfonitratom,

domačim gnojilom, ki vsebuje veliko množino **dušika** (26%) deloma amonijakalnega (19.5%) deloma nitričnega (6.55%), je torej idealno gnojilo **za vsako zemljo in za vse pridelke.**

Za **ŽITO** vzamemo 1 do 3 q na ha. Trosimo ga pred setvijo in sicer mešanega s **superfosfatom** (5 do 6 q na 1 ha) in kjer je treba s **kalijevo soljo**; lahko pa tudi trosimo en del pred setvijo in drugi kot navrhno gnojilo proti koncu zime. :: ::

Za nabavo obrnite se na **Zadružno zvezo v Gorici**, ki prodaja gnojila trdke

„MONTECATINI“

DELNIŠKA GLAVNICA 500,000.000 Lir.

MILANO (109) — Foro Bonaparte N. 35.

Uradi in agencije družbe „MONTECATINI“: Rim (pokrajinski urad) Alghero, Barletta, Bari, Brindisi, Cagliari, Catanzaro, Firenze, Foligno, Napoli, Padova, Palermo, Taranto, Torino. **Zastopniki** v mestih in večjih poljedelskih središčih.

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto VI. Štev. 10
Oktober 1927

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Nauki tudi za nas.

Zanimivo okrožnico je razposlala Narodna fašistovska konfederacija trgovcev predsednikom pokrajinskih zvez. Pravi, da je konfederacija prvo dobo boja za znižanje cen, povzročenega z revalutacijo lire srečno prestala po navodilih in volji vlade. Premagati bo treba pa še marsikatero težkočo.

Kupuj le domače blago!

Pri novih nabavah blaga se morajo italijanski trgovci predvsem zavedati, da morajo biti v prvi vrsti razpečevalci narodnih pridelkov. Čim večja uporaba domačega blaga bo zagotovila domačim proizvajalcem možnost napredovanja in izboljšanja obratov, kar bo v največjo korist vseh slojev prebivalstva.

Ne išči visokih dobičkov!

Pri nakupovanju bo trgovec skušal preiskrbeti se s takim blagom, da bo mogel postaviti čim nižje cene. Ne bo smel gledati na to, da bo imel čim več odstotkov dobička, ampak da bo čimbolj povečal krog svojih odjemalcev, kar bo dosegel, če se zadovolji z majhnim dobičkom. Okrožnica priporoča, naj se, če le more, vpeljujejo stalne cene. To da je zelo dobro sredstvo za odpravo raznih razvad in umazane konkurence, pred vsem pa velikega vzgojnega pomena bodisi v splošnem gospodarstvu bodisi v trgovini.

Bodi pošten!

Trgovec ne sme biti parazit (zajedalec) človeške družbe, ampak svoje delovanje

bi moral smatrati in vršiti kot važno in koristno gospodarsko nalogo, ki ji bo pa kos edino, če ima dve brezpogojno potrebni lastnosti: umnost in poštenje.

Nauki za nas.

Kupuj le domače blago! Kako težko krizo so morali naši trtorejci letos prenašati, ko jim je vino obležalo po hramih, ker ga niso mogli prodati! Ko bi se vsi gostilničarji naše dežele držali nauka, naj kupujejo le domače blago, bi se kmalu izpraznile vse kleti naših kmetov vinorodnih krajev. V naših gorah se izdeluje mnogo prav dobrega sira. Ko bi vsi gostilničarji in trgovci jestvin kupovali in prodajali naš domač sir, bi stem prav gotovo v veliki meri koristili našim domačim živinorejcem. S tem bi pa koristili posredno tudi sebi samim, ko živé od kupčij z našim človekom.

Ne išči visokih dobičkov! Le en zgled, kako se je nad nami lakomnost maščevala: Našim mlekarjem smo zabičevali, naj se zadovoljijo z nižjimi cenami. Kratkovidnost je rodila odpor, razumnejši moške so bili preupiti, zmagala je lakomnost. A sledilo je bridko razočaranje. Veletrgovci so se obrnili drugam, kjer so dobili blago po nižjih cenah in prišlo je do neizbežne katastrofe, ki je letos zadela naše mlekarstvo. Ali je ta huda šola naše ljudi izučila?

Kaj naj še dodamo o umnosti in poštenju, ki bi morali vladati v našem gospodarstvu? Želimo le to, da bi bili te dve lastnosti vedno združeni pri vseh naših trgovcih in gospodarjih.

Živinoreja in živinozdravništvo

Živinorejska razstava v Idriji.

Dne 4. septembra t. l. se je vršila v Idriji razstava goveje živine, prešičev in ovac. Prisotnih je bilo več uradnih lic, kot zastopniki province, trgovske zbornice, Urada in sekcij za kmetijski potovalni pouk, več živinozdravnikov, zastopniki okrajnih živinorejskih odborov, itd.

To je bila prva razstava živine, ki se je vršila v Idriji v povojnem času in njen namen in pomen je bil, da se pregleda v koliko je napredovala živinoreja v tem okraju, kjer je vladala še pred kratkimi leti velikanska mešanica vseh mogočih pasem. Razstava bi morala tudi pokazati kaj je potrebno ukreniti v bodočnosti, da se popolnoma doseže postavljeni cilj.

Razstava je popolnoma dosegla svoj smoter, glede česar gre zasluga predvsem živinorejskemu odboru v Idriji in njega predsedniku g. Premiersteinu, pa tudi drugim in tudi vsem okoliškim občinam, ki so šle na roko razstavnemu odboru in darovale denar in kolajne.

Vendar pa ne smemo precenjevati uspeha razstave, ker se moramo zavedati, da pride na razstavo le manjši del živine in to samo najlepša živina. Vendar pa imamo lahko najboljše upe za bodočnost, da se bo v tem okraju živinoreja lepo razvila in da bodo v doglednem času ustanovljena živinorejska društva, ki bodo držala rodovnik in skrbela za odbor živali ter pazila na vse potomce v resnici dobičkanosnih živali. To pa mora biti cilj vsake živinoreje, ker le tako so dvignili živinorejo v onih krajih, ki nam so danes za vzgled.

Ocenjevalna komisija je določila naslednje nagrade:

Bikci od 6 do 12 mesecev.

1. Seljak Ferdinand, Jeličini vrh 35, srebrna kolajna in 200 L; 2. Eržen Matej iz Govejka 14, srebrna kolajna in 150 L.

Bikci od 12 do 18 mesecev.

1. Mikuž Andrej, Idrijski log, spom. plošča Kmetijskega urada in 250 L; 2. Likar Franc, Vojsko 36, srebrna kolajna in 100 L; 3. Novak Alojzij, Govejk 1, brončena kolajna in 75 L; 4. Ozbič Anton, Zadlog, isto; 5. Remic Franc, Zavratac 4, brončena kolajna in 50 L.

Biki nad 18 mesecev.

1. Premierstein Štefan, Jelični vrh 8, srebrna kolajna in 120 L; 2. Govekar Ignac, Jelični vrh 27, srebrna kolajna in 80 L; 3. Gnezda Štefan, Jelični vrh 14, brončena kolajna in 50 L.

Uvoženi biki.

1. Žakelj Ivan, Ledine 2, srebrna kolajna in 50 L; 2. Lapanje Franc, Ideršček 12, brončena kolajna in 50 L; 3. Gostiša Ivan, Zadlog, 50 L; 4. Rupnik Fr., Godovič, L 50; 5. Likar Ignac, Medvedjebrdo, L 50; 6. Gantar Jakob, Zavratac.

Junice od 6 do 12 mesecev.

1. Trček Ivan, Medvedje Brdo 14, srebrna kolajna in L. 200; 2. Eržen Matevž iz Govejka 15, srebrna kolajna in 100 L; 3. Gnezda Franc, Jelični vrh 12, brončena kolajna in L 80.

Junice od 12 do 20 mesecev.

1. Novak Ivan, Govejk 1, srebrna kolajna in 200 L; 2. Jereb Franc, Krnica 4, srebrna kolajna in 100 L; 3. Likar Franc, Vojsko 36, brončena kolajna in 50 L; 4. Gnezda Marija, Vojsko 3, brončena kolajna in 50 L.

Telice od 12 do 20 mesecev.

1. Štekar Franc, Idrija, srebrna kolajna in 300 L; 2. Bogataj Andrej, Pečnik 5, srebrna kolajna in 100 L; 3. Možina Ivan, Mrzli vrh 5, brončena kolajna in 50 L; 4. Rupnik Jožef, Zadlog 18, brončena kolajna in 50 L.

Krave.

1. Žakelj Ivana, Ledine, spom. plošča in 200 L; 2. Ista, srebrna kolajna in 150

L; 3. Seljak Ivan, Korito 4, brončena kolajna in 100 L; 4. Bogataj Aleš, Govejk 18, brončena kolajna in 100 L; 5. Novak Alojz, Govejk 1, brončena kolajna in 100 L; 6. Čadež Marjana, Ledine 9, diplom; 7. Kopač Ivan, Govejk, diplom; 8. Kavčič Jakob, Zavratac 8, diplom; 9. Premstein Štefan, Jelični vrh, diplom.

Mrjasci pod enim letom.

1. Kavčič Jakob, Zavratac 8, srebrna kolajna in L 100; 2. Bolnišnica kroničnih, Spodnja Idrija, brončena kolajna in L 50.

Svinje pod enim letom.

1. Bolnišnica kroničnih, Spodnja Idrija, srebrna kolajna in 150 L; 2. Didič Marija, Idrija, brončena kolajna in L 80; 3. Žakelj Ivana, Ledine 2, brončena kolajna in L 50.

Svinje nad enim letom.

1. Pagon Ivan, Godovič, srebrna kolajna in L 100; 2. Isti, brončena kolajna in L 80; 3. Gruden Marija, Godovič, brončena kolajna in L 50; 4. Didič Marija, Idrija, brončena kolajna; 5. Premstein Štefan, Jelični vrh, brončena kolajna.

Ovce.

1. Rupnik Franc, Godovič, srebrna kolajna; 2. Premstein Štefan, Jelični vrh, srebrna kolajna; 3. Rupnik Avgust, Godovič, brončena kolajna; 4. Gruden Marija, Godovič, brončena kolajna.

Davek na koze.

V »Gazzetti Ufficiale« z dne 14. februarja 1927 je izšel dekret-zakon z dne 16. januarja 1927 št. 100, s katerim je bil upeljan davek na koze. Ker je v »Gazzetti Ufficiale« z dne 29. septembra izšel tudi tozadevni pravilnik, je ta zakon stopil v veljavo. Važnejša določila zakona in tozadevnega pravilnika so sledeča:

1. Namen davka je omejitev reditve koz in s tem pospeševanja gozdarstva (Italija mora letno uvažati za stotine milijonov lesa).

2. Davek je potrebno plačati enkrat na leto, in sicer znaša:

a) kdor nima več ko tri koze, plača na glavo 10 lir;

b) kdor ima od 4 do 10 koz, plača 15 lir za vsako kozo;

c) kdor pa ima več kot 10 koz, plača 20 lir na glavo.

Davek na koze je potrebno plačati tudi za leto 1927., in sicer se plača letos polovico zgornjega zneska, drugo leto in pozneje pa celi.

3. Država dobi $\frac{3}{4}$, občina pa $\frac{1}{4}$ davka. Davek se plača izterjevalnici davkov, in sicer ne manj ko v 3. obrokih.

4. Davek moramo plačati za vse koze, ki se pasejo v gozdovih in na takem grmičastem zemljišču, katerega je gozdni odbor priznal važnim za razvoj gozda ali za čuvanje pred plazovi, usipi itd. Davek je potrebno plačati, četudi bi bil gozd ali grmičasto zemljišče zasebna last lastnika koz.

Davka so proste one koze, ki jih redno redimo v hlevu (teh je malo — ker če se koza le enkrat v letu pase v gozdu ali na zgoraj omenjenem grmičastem zemljišču — je podvržena davku). Koze, ki imajo kozlička v prvem polletju in ga doje še v drugem polletju, so popolnoma proste davka, če pa prestanejo z dojenjem že v prvem polletju, so podvržene polovici davka.

5. Posestnik koz mora javiti občinskiemu uradu število koz, ki jih redi in občina mora potem v decembru mesecu sestaviti sezname onih, ki so podvrženi davku na koze v prihodnjem letu. Letos morajo biti sestavljeni do 29. oktobra glede davka za l. 1927. in decembra meseca glede davka za leto 1928.

Nato bodo sezname razstavljeni na občinski deski, in sicer skozi 15 dni. Kdor bi rad rekuriral proti nepravilnosti seznama, to lahko stori tekom 20 dni (po objavi), in sicer na kolkovanem papirju od 2 lir (carta bollata). Rekurz mora biti naslovljen na »Commissione comunale dei tributi locali« in izročen na občinskem uradu.

6. Kdor bi napravil nepravilno napoved in se bi to potem uradno ugotovilo, bo zapadel dvakratni kazni, kolikor bi znašal odgovarjajoči davek. Če se bi pozneje ponovno ugotovilo, da je isti

napravil zopet krivo napoved, bo moral plačati trikratno kazen.

7. Kdor bo hotel pasti koze v gozdovih ali na zgoraj omenjenem grmičastem zemljišču, ne bo mogel tega storiti brez posebnega dovoljenja pristojne občinske oblasti. V to svrhu bo moral javiti, kje in koliko koz hoče pasti.

Koze se bo smelo pasti samo v takih gozdovih in grmičevju, ki bodo zato do ločeni od gozdnega odbora.

8. Kdor bi prepeljal svoje koze na pašo iz domače občine v drugo občino, bo moral predložiti uradu druge občine dovoljenje, ki ga je dobil od domače občine.

To bi bile glavne določbe zakona in pravilnika o davku na koze. Kjer koze rede, naj zakon in pravilnik dobro prouče, da ne bodo pozneje imeli sitnosti.

Kurja kuga.

Kurja kuga je akutna, malo časa trajajoča, kužna bolezen perutnine, ki napada — po naravni poti — samo kokoši, purane in fazane; na gosi se prenaša samo na umeten način (z vcepom ali ranjenjem). Kurjo kugo povzroča neke vrste kužilo, ki še ni dognano. Povzročitelj perutninske kolere pa je bacil (*Bac. avisepticus*). Potek kuge je zelo podoben poteku perutninske kolere.

Pred nekako 30 leti je napravila ta bolezen poleg perutninske kolere ogromno škodo v severni Italiji; od tam se je razširila proti severu v Nemčijo, Francijo in Belgijo.

Kužilo se nahaja v krvi, nosni izceji, blatu, živčevju, žolči in telesnih votlinah bolnih živali. S segrevanjem pri 55° C je uničeno v pol uri, pri 65° C pa takoj.

Naravno okuženje se vrši večjidel z blatom in nosno izcejo bolnih ter s krvjo zaklanih in poginulih živali. Vendar je mogoče, da pride kužilo v notranjost telesa tudi skozi kožne rane; ravno na ta način se dá prenesti kužilo po umetni poti na zdravo žival. Zdi se, da se prenaša kuga tudi s pomočjo jajec.

Na zaklani kokoši se opazja sluz v

nosni votlini in v goltancu, dalje krvavenje na sluznicah prebavljivih in dihalnih organov ter jajcevodne cevi, na osrčniku in potrebušnici. Razen tega pordeči na površju sluznica tenkega črevesa. V osrčniku in v trebušni votlini je nabrana tekočina, na glavi, vratu in prsih je vidna pod kožo oteklina. Izjemoma obstoja vnetje pljuč in potrebušnice.

Doba inkubacije (od okuženja do obolenja) traja pri navadnem okuženju redno 3—5 dni, izjemoma 2 ali 7 dni; pri umetnem okuženju pa pogine žival že v 36—48 urah.

Takoj v začetku bolezni živalica ni več tako čila in tek je zmanjšan, končno ga sploh izgubi. Izgleda popolnoma omamljena. Isti pojav se stalno opazja tudi pri perutninski kolari. Med tem časom zadržita roža in bradelj temnordečo in celo črnordečo barvo. Slično barvo se pozoruje tudi v bližini oči; trepalnice so navadno zaprte in za njimi se nabirajo solze. Očesna sluznica je vneta in nabrekla.

Z odprtine kljuna se pocedi na pritisk siv ali rdečkast sluz; podobna snov se nahaja tudi v goltancu. Včasih se pojavi na ustni sluznici neznatno krvavenje. Nekatere bolne kokoši stresajo sem ter tja z glavo in mečejo iz ust in nosu slino; pri tej priložnosti se slišijo čudni glasovi. Le redkokdaj se pojavi driska. Blato je tedaj umazano sivo ali zelenkasto, redko in le izjemoma rdečkasto pobarvano. — Proti koncu bolezni držijo bolne živalice glavo obrnjeno proti hrbtu ali pa jo podprejo ob tla. Dihanje postaja vedno bolj otežkočeno in končno nastopi omrtvelost postopoma od nog proti glavi.

Telesna temperatura lahko doseže višino 44° C. Malo pred poginom pade hitro na 35° C.

Potek bolezni traja navadno 2—4 dni, le malokrat se zavleče na 7—8 dni. Izid bolezni je v pretežni večini slučajev smrtonosen.

Ločiti kugo od perutninske kolere ni težko. Za kolero je značilna krvava driska, ki se pri kugi le v izjemnih slučajih opazja. Krvavo vnetje črevesa in pljuč

je tudi bistveni znak kolere. V dvomljivih slučajih je drobnogled najboljše merilo za pravilno diagnozo.

Zdravljenje bolnih živalic ni imelo doslej še nikakih uspehov.

Za odvrčanje kuge so merodajna ista navodila kot pri perutninski kolери, le da je pri kurji kugi treba varovati pred okuženjem v prvi vrsti kokoši (obolele živalice zaklati in globoko zakopati, kurnik razkužiti). — Tudi proti kugi ima cepljenje dobre uspehe in sicer v začetku bolezni. Priporočajo se ista razkužilna sredstva kot pri kolери (tanin 0,5—1%, 1 do 2 kapljici kreoline na 1 žlici vode.)

Živinozdravnik dr. R. A.

Dajte živini soli in klajnega apna.

Če suša pritiska, ne more trava vsrkati iz zemlje toliko soli, kot v navadnem letu. Zato je seno iz sušnih let bolj ubogo na soleh, ima manj pepela.

Vsakdo pa ve, da rabi žival za zgradbo

bo svojih kosti mnogo pepela, oziroma kot pravimo, mnogo mineralnih soli. Če pa teh soli ni v krmi, jih moramo nadomestiti na drugačen način. To storimo najlažje v obliki navadne soli za živino in pa klajnega apna.

Živini moramo pokladati obe imenovani soli, ker ena druge ne nadomeščajo temveč le spopolnjujejo. Živinska sol ima predvsem namen napraviti krmo tečnejšo, s klajnim apnom pa dodamo živali onih snovi, ki jih rabi živina za zgradbo kosti.

Pokladanje klajnega apna je posebno potrebno za mlado živino, ki rabi največ soli za zgradbo in utrditev svojih kosti.

Živinorejci, upoštevajte to, ker drugače bo letos več nesreč vsled kostolomnice kot druga leta. Če pa žival, recimo krava, ne dobiva dovolj soli, bo tudi do hodek od nje manjši. Torej!

ing. R.

Mlekarstvo

Anton Pevec:

Molža in mlečnost.

Čim manj skrbnosti polagajo v kakem gospodarstvu ali pokrajini na molžo, tem slabše mlekarice imajo. Vzroka za ta pojav sta dva: 1. Vime je majhen del krave in je že potreba primerno razumevanja, če naj se tako majhni stvarci pripiše toliko važnosti; površen gospodar kaj rad zamahne z roko in pravi: »Eh, kaj — krava pri gobcu molze, pasma, pasma, to je glavno,« pri čemer pa nima ne pravega pojma o krmljenju in ne o pasmi in najmanj še o onih malih podrobnostih, iz katerih se izcimijo pasme; vsak naj se zaveda, da lahko majhna iskra upepeli vso vas, da torej majhna stvarca more biti vzrok velikim škodam. — 2. Vime je mlečni stroj krave; naloga vseh ostalih delov telesa je dovajati temu »Benjaminčku«, v katerem se osre-

dotočuje obstanek in vsa bodočnost rodu, vse potrebne snovi za tvorbo mleka; naloga živinorejca je polagati vso skrb, da bo ta stroj vime dobro oskrbovano, čim je prevzel nase vlogo teleta odnosno narave — zaveda naj se, da ima v oskrbi najdragocenejši in živali nekako najljubši del telesa. Brez pravilne in skrbne molže ni dobre mlečnosti.

Omenil sem že, da je molzti tako, kakor tele sesa: v vsako pest se prime po en ssek, s palcem in kazalcem se od zgoraj prekine dotok mleka v ssek in nato po vrsti zapirajoč sredinec, prstane, mezinec iztisne v sesku zbrano mleko skozi ost (špico) seska, ki gleda ne koliko iz pesti; pri zelo kratkih seskih iztiskavam le z enim ali le z dvema prstoma — toda vedno iztiskavam in nikdar ne vlečem seskov, razun kratkega potegujočega sunka, ki olajšuje molžno mehaniko rok in mišic podlehti. Vse de-

lo molže se izvrši navadno takole: Najprvo bodi snažen ti in osnaži vime in stegna krav, če naj se mleko ne gnusi tebi in drugim; poleti molzi na prostem (na paši ali na vrtu), kajti hlev je stranišče in v stranišču je malo okusno pripravljati jedila ali pijače. Potem se vse, češ na desni strani krave, poigraš s seski, dokler ne pritisne mleko, iztisneš iz vsakega seska prvi curek na tla ali na roko, da opaziš morebitne pomanjkljivosti mleka in da si ovlažiš odnoso omastiš dlani, podstaviš posodo in pričneš molzti. Pomolzeta se običajno istočasno z levo roko desni in z desno roko levi sprednji sesek in čim sta ta dva prazna, pa z enakim vsporedom zadnja dva seska; molzti je z naglico, da se napravi na mleku obilo pen in se nekako vspodbuja kravo k čim bolj živahni tvorbi onega dela mleka, ki ga vime napravi šele med časom molže; ko sta zadnji dve žlezi prazni, se povrne k prvima, iztisne nabrano mleko in spet vrne k zadnjima itd. Končno se vime osuva; v vsako pest se prime en sesek, sune trikrat razmeroma rahlo, vendar dovolj krepko navzgor v vime, iztisne v seske doteklo mleko, spet trikrat sune, iztisne mleko, znova trikrat sune, iztisne mleko in čim so na ta način bile osuvane vse štiri žleze, se smatra molžo končano. Pogladi in pohvalim kravo ter odidem.

Oglejmo si sedaj nekatere podrobnosti glede učinkovanja molže na mlečnost: Vleči mleko iz seskov bodisi z dvema prstoma ali s celo roko je nekaj protinaravnega, kravo boli, često se celo utrga kaka krvna žilica v vimenu, zato zadržuje mleko, posledica je usihanje žlez in slaba mlečnost. Ako molžeš pravilno, s potrebno naglico, toda ne do čistega odnoso ne da bi vime osuval, boš vsakokrat izgubil nekaj mleka v vimenu, krava bo za prihodnjo molžo napravila toliko manj mleka in se bosta lovila tvoje puščanje mleka v vimenu in kravino vsakokratno manjše proizvajanje mleka tako, da bodo žleze nehoti in nevede prekmalu vsahnile in slaba mlečnost bo tukaj. Če poveriš molžo za silo odraslemu otroku ali že stari onemogli

osebi ali poslu, ki nima ne ljubezni do živine in ne razumevanja za pomen molže, bo krava po eni plati manj do čistega pomolžena, zato takojšnja izguba mleka in počasna mlečnost, in po drugi plati bo zbog največkrat zaspane molže in manj krepkega drgnjenja (obdelovanja) vimena ter vsled tega manjšega dotoka krvi v vime in zato manjše živahnosti žlez, sploh manj mleka napravljalna in prešla zgodaj v jalovost. Če molze iste krave danes gospodar, jutri gospodinja, pojutrašnjem hlapec in nato spet dekla itd., se mora krava vsakokrat drugim rokam šele privaditi, jo to vznemirja, zato zadržuje mleko enemu popolnoma in drugemu deloma, žleze usihajo in mlečnost upada; vime ni kakšna lesena klada, ki jo naj danes premetava ta in jutri oni, marveč je takorekoč precizna ura, ki je bo kmalu konec, če bo vsak smel vtikati svoj nos v njo. Če se naznani v hlevu čas molže z vpitjem in suvanjem živine in se krava boji, kdaj bo dobila breco pod vamp ali stolček čez hrbet, je živčevje živali razburjeno in ga ne more osredotočiti na delovanje v vimenu odnoso na proizvajanje mleka med molžo, molža kot živali sicer najbolj simpatično opravilo, postane kravi nadležna bojazen, žleze prehajajo nehoti v usihanje in mlečnost gre po vodi; ne zadostuje, da je človek le sit, če naj bo zadovoljen in tudi živali samo to ne zadostuje, zato bo ista krava v prijaznih rokah bajtarja ob pičli krmi morebiti najodličnejša mlekarica in v rokah brezbriznega ali surovega večjega posestnika pa kljub obilni krmi kmalu pod povprečno ali celo slaba molznica — krava je živo bitje, ki ima svoje živčevje in svoja čustva hvalečnosti, brezbriznosti ali sovraštva kakor človek. Švicar pravi: »Ljubezen do živine in dela, razumevanje stvari in točnost, dobrovoljnost in brez jeznoritosti priporočijo molzeca vsepovsod in mu zajamčijo visoko plačo« — torej mora že biti molža neko delo, za kakršno usposobljen ne vade človek kar z neba.

Upliv molže na toščobnost je, vsaj kolikor dosedaj raziskano, brezpomem-

ben, zato pa tem pomembnejši za prehodno in za trajno množino mleka. Čim krajši čas preteče od zadnje do zopetne molže, tem bolj mastno je mleko, n. pr. pri trikratni molži na dan je največkrat najbolj mastno opoldansko mleko, nekoliko manj večerno in najmanj jutranje mleko; vendar pa je povprečna tolstšobnost mleka enega dneva enaka, če molžeš dvakrat, trikrat ali štirikrat — v okviru dnevnih manjših ali večjih menjavanj, za katere še danes ne poznamo vzrokov. Prvi curki mleka iz vimena so najmanj mastni in zadnje kapljice, ki jih dobimo zbog osuivanja vimena so do 15krat bolj mastne; vendar pa ne moremo niti z gnetenjem vimena (pri tako zvani Hegelundovi molži) zvišati povprečno tolstšobnost mleka kake krave — tolstšobnost mleka urejuje žival sama dokaj neodvisno od zunanjih vplivov in pri plemenitvi jo kot morfologijsko (ustrojno) lastnost z veliko zanesljivostjo podeduje na svoje ženske in moške potomce ter je zato pri odberi plemenjakov poznati vsikdar neke množino, marveč tudi tolstšobnost mleka v rodovini. Po drugi plati pa namolzem povprečno tem več mleka, čim bolj gostoma in čim bolj do čistega molzemo; s šestkratno molžo dobimo več mleka nego s trikratno in s trikratno več nego z dvakratno; bolj pogosta molža je zato v navadi in priporočljiva prvih 4 do 8 tednov po otelitvi prav posebno pri mladih kravah in potrebna dnevno pri vseh boljših mlekaricah (da preprečimo vnetje vimena). Vendar pa je pri molži red več vreden, nego krat; to je, če molzem n. pr. 4krat na dan, moram molzti vsakih 6 ur in ne morebiti tekom 14 ur dneva 4krat in tekom 10 ur noči nobenkrat; v sednjem primeru bo krava prav često dobila vnetje vimena in ne ti več mleka. Ker moram čas molže prilagoditi redu drugih opravil v gospodarstvu ali obratovanju v mlekarni, je danes vsepovsod običajna le dvakratna molža na dan; prve tedne po otelitvi molzem krave 3 do 6krat na dan in preidem nato polagoma na 2kratno, ki se vzdrži do nastopa jalovosti — tedaj molzem

poleti zjutraj predno odide živina na pašo in zvečer predno grem spat, 2kratno odnosno molžo na vsakih 12 ur je lahko uvrstiti med druga gospodarska opravila; da pa hočem od krave kljub le dvakratni molži veliko mleka, sem ji dopovedal z bolj pogosto molžo prve tedne po teletu in kakor to spričuje n. pr. mlečnost holandskih in švicarskih krav ali tudi naših bohinjk, žival me je razumela. **Red je za mlečnost pomembnejši, nego krat, pri molži in krmi.**

Zelo slaba je naša navada med molžo krave še krmiti zato, da stojijo bolj mirno; ta navada zmanjšuje mlečnost. Če hočeš kako opravilo dobro izvršiti, ne smeš biti pri njem razmišljen; pri molži mora krava svoje itak pičle možgane in misli osredotočiti na tvorbo mleka — pomni, da nad polovico mlečne množine izgotovi žival šele med molžo! — in ne smemo njene pozornosti napeljati na žrtetje. Vsaka navada se težko odpravi, često še težje pri ljudeh nego pri živini, vendar razvada krmljenja med molžo znamenja občutno gospodarsko škodo in se je takoj lotiti z vso resnostjo, da jo odpravimo. Vrhtega je prah iz krme, ki prehaja v zrak in iz zraka v curke mleka, škodljiv trpežnosti mleka in kakovosti mlečnih izdelkov, osobito sira.

Živinorejec zavedaj se, da »krava pri vimenu molze« in ravnaj z vimenom z ono nežnostjo in skrbnostjo, ki jo ta mlečni stroj krave zahteva! Brez te zavesti bodo zaman vse lastnosti rodovine in vsa umnost pri vzreji in krmljenju.

Teleta na vrvi.

V marsikaterem hlevu dobite pri nas tele privezano na vrv. Če prisilimo tele, da stoji kolikor mogoče na enem in istem mestu, pospešujemo s tem razvoj pogrškov na telesu.

Zato bodi pravec vsakega živinorejca, da dovoli teletu čimveč svobode. Tele naj ne bo v hlevu privezano, temveč naj se prosto giblje v zaprtem prostoru, katelega pripravimo v živinskem hlevu samem.

Vinogradništvo in kletarstvo

Od mošta do vina.

Iz mošta postane vino vsled kipenja, pri katerem se spremeni sladkor v alkohol in ogljikovo kislino. Iz 10 kg sladkorja v grozdnem moštu dobimo pravzaprav 4,8 kg alkohola, 4,7 kg ogljikove kisline, 33 dkg glicerina, 6 dkg jantarove kisline in 12 dkg drugih snovi (maščobe, lesenih snovi itd.) Ogljikova kislina izgine, za nas je važen predvsem alkohol.

Povretje vsega sladkorja.

Med burnim kipenjem se ne razkroji ves sladkor, zato kaže takoj po končanem burnem vrenju premešati z drogom vso vsebino v sodu. Na ta način vzdrži mimo vse žive glivice, ki se spravijo na še nerazkrojeni sladkor in ga razkroje. Paziti pa moramo, da je v kleti vedno dovolj toplo, in sicer naj bo v kleti 12 do 14 stopinj C.

Umljivo je, da mora biti na sodih ves čas kipenja posebna kipelna veka, katero pustimo na sodu tudi še potem, ko smo že začeli vino zalivati.

Važnost zalivanja.

Ko je ves sladkor prevrel, imamo mlado vino, s katerim moramo ravnati zelo pazljivo, ker se ravno v mladem vinu začne lahko klice različnih bolezni, ki nam pozneje vino lahko pokvarijo ali pa vsaj izdatno znižajo njega vrednost.

Mlado vino v sodu moramo zalivati in ne smemo dovoliti, da bi prišlo v dotiko z zrakom. Če pride mlado vino v dotiko z zrakom, se na vrhu kaj kmalu razvije neka bela kožica, katero imenujemo kan. Kan pa ni nič drugega kot velika skupina zelo majhnih glivic, ki spreminjajo alkohol v vodo in ogljikovo kislino. Pod vplivom teh glivic vino povzdeni, zgubi na svoji moči. Pred kanom moramo čuvati posebno šibka vina, ker močnih vin, nad 12% alkohola vsebujočih, kan ne napada. Glivice kana se v takem vinu ne morejo razvijati. Proti kanu se borimo z zalivanjem.

Če je mlado vino v dotiki z zrakom se navadno razvije tudi druga bolezen, in sicer očetno vrenje, katerega povzročajo posebne vrste glivice. Očetne glivice spreminjajo alkohol v očetno kislino in v ogljikovo kislino. Od očetnih glivic napadeno vino je zelo težko ohraniti, zato borimo se proti očetnim glivicam sedaj, in sicer z zalivanjem.

Zalivanje.

Prvič moramo zaliti mlado vino takoj, ko je pojenjalo burno vrenje, pozneje ga pa zalivamo vsaki teden enkrat. Najboljše je v tem oziru določiti stalen dan v tednu.

Vino moramo zalivati z enakim vinom, kot je ono v sodu. Vino, ki ga zato rabimo, držimo v manjšem sodu in ga moramo tudi čuvati pred kanom in pred očetnimi glivicami. Ker pa tega ne moremo napraviti z zalivanjem, onemogočimo razvoj glivic z žveplanjem prostora nad vinom. Razvoj glivic onemogočimo tudi, če zlijemo v sod kozarec pristnega oljčnega olja, ki se bo razlilo po celi površini vina.

Prevrenje starega vina.

Večkrat se dobi malovredno staro vino s kakšnim pogreškom in tega vina ne moremo prodati po ugodnih cenah. Tako vino lahko popravimo s prevretjem na svežih in zdravih tropinah. Vseh pogreškov pa prevretje ne odpravi in zato moramo če le mogoče pogreške odpraviti.

Predvsem kaže prevreti taka stara vina, ki imajo prazen in pust okus. S prevretjem jih pomladimo. Vinu mnogo koristimo, če ga pustimo skozi par dni na tropinah in potem natočimo v sod. Kdor pa hoče dobiti iz šibkih in pomankljivih vin v resnici dobro vino, mora povzročiti pravo vrenje. Najboljše je, če stavimo tako vino na tropine in dodamo še 10% kipečega mošta in vsaj 1 kg sladkorja

na hl starega vina. Če so bile tropine že rabljene moramo dodati na vsak hl še 100 gramov vinske kisline.

Tropin naj bo vsaj $\frac{1}{4}$ vina, to je na 10 hl vina 250 kg tropin. Tropine morajo biti seveda zdrave. Ne smejo biti ne plesnive in ne imeti kislobnega duha, ker drugače vino pokvarimo. Zato je najboljše vzeti še vroče tropine, nanje zlijemo vino, dodamo kipeči mošt in če je potrebno sladkor, dodamo vinske kisline in vse skupaj dobro premešamo. V prvih 24 urah moramo premešati vse še dvakrat, nato pa pustimo vino kipeti. Paziti moramo, da je sod ali bedenj vedno pokrit. Če bodo tropine še vroče od prejšnjega kipenja, bo novo kipenje takoj nastalo. Vino potem pustimo 4 dni na miru, nato ga nalijemo.

Če hočemo dobiti takoj svetlo in čisto vino, ga očistimo najboljše s špansko zemljo, katere vzamemo 200 gramov na hl.

Isto kot za stara vina velja tudi za nova vina, če jih hočemo še enkrat pustiti prevreti.

Najboljše sadje.

Najboljše in najzlahotnejše sadje je gotovo grozdje. Zdravniki ga predpisujejo mnogim bolnikom, slabotnim in okrevaljočim. Seveda mora biti grozdje popolnoma dozorelo.

Kdor smatra grozdje za navaden sad, naj ga uživa pri jedi, najsibo pri kosilu ali večerji, kdor pa hoče uživati grozdje radi zdravilnih lastnosti, naj ga uživa takrat, ko je želodec prazen, najboljše zjutraj ali pod večer.

Malokdo pa zna pravilno uživati grozdje. Mnogi vzamejo jagodo v usta, jo stisnejo med jezikom in nebom, nekoliko izsesajo in vržejo lupino iz ust. Drugi jedo grozdje v naglici, zavžijejo sicer vse, a ničesar ne prežvečijo. Lupina zausti želodec približno v istem stanju, kot je prišla vanj.

Ne eno in ne drugo ni pravilno. Lupina jagode vsebuje zelo mnogo dragocenih snovi, ki pa pridejo do veljave samo če

lupino dobro pregrizemo in premeljemo z zobmi ter obilno oslinimo.

Grozdje cenimo vsled sladkorja, ki je zelo lahko prebaven. Grozdje vsebuje nadalje precej kalijevih soli in fosfatov ter nekoliko dušika, torej je popolno hranilo. Grozdje pa vsebuje tudi mnogo drugih snovi (fermentov), ki blagodejno vplivajo na delovanje jeter, želodčnega in črevesnih sokov. Vrh tega vpliva grozdje tudi kot izborna čistilo čreves.

Zato pa bi morali uživati grozdje vsi zdravi, posebno otroci. Našemu telesu zelo dobro prija, ako nadomestimo vsaj skozi en mesec del navadne hrane z grozdom. Največjo korist bo imelo naše telo, če bomo zjutranjo in popoldansko kavo nadomestili s $\frac{1}{4}$ kg grozdja. Grozdje s kruhom je tudi zelo tečno in priprava hrana tudi za najtežjega delavca.

Grozdje kot zdravilo pa je priporočati predvsem vsem slabotnim, suhim in malokrvnim, posebno takim, ki trpe na prebavnih organih. Grozdje je primerno za vsako starost od nežne mladosti pa do visoke starosti, za oba spola posebno pa za doječe matere.

Enkrat so predpisovali zdravniki velike količine grozdja, več kg na dan. Izkustvo pa je pokazalo, da ta navodila niso bil pravilna, ker vsako zdravilo v preveliki meri vpliva kot strup. Grozdje sicer tudi v velikih merah ne vpliva kot strup, a vendar bi moglo škodovati. Največjo korist imamo od grozdja, ako ga povžijemo okoli $\frac{3}{4}$ kg na dan in to v dveh polovicah, zjutraj in zvečer.

Končno še eno besedo. Mnogo je pri nas vinogradnikov, katerim je žal za vsak grozd, ki bi ga komu darovali. Niti svojim otrokom ga ne privoščijo. Na drugi strani pa ni istim vinogradnikom prav nič žal za liter ali dva vina, katerega silijo tudi otrokom. Ali je to pravilno ali ne, naj presodi čitatelj sam.

2 kg težak grozd.

Vit. Ivan Marescotti v Cuccaro Monferrato je pridelal grozd vrste »barbera« (za znamenito črno vino), ki je tehtal 2 kg.

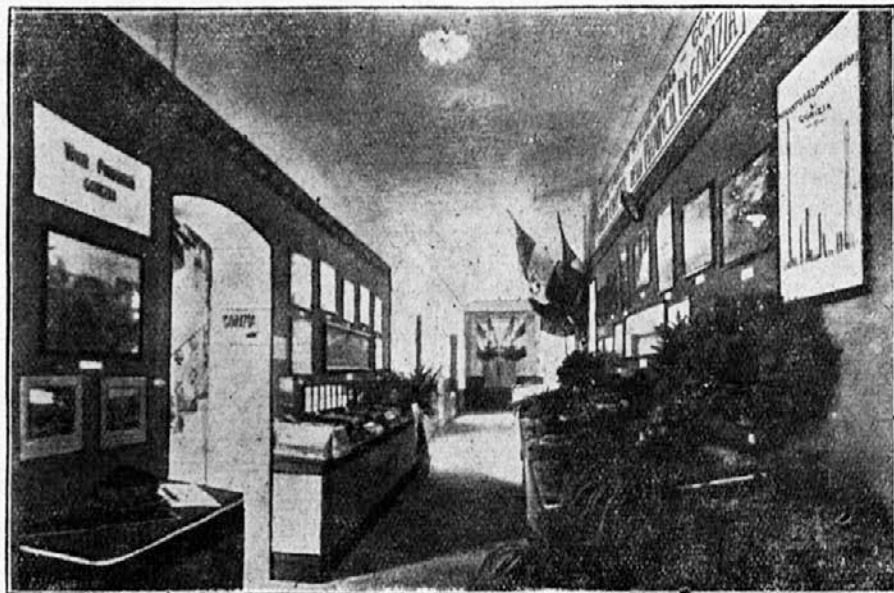
	Sadjarstvo	
--	------------	--

Goriški oddelek na sadjarski razstavi v Massalombardi.

Tri leta po prvi sadjarski razstavi v Tridentu se je vršila druga razstava, in sicer v Massalombardi. Ta razstava je samo potrdila veliki razmah italijanskega sadjarstva, ki se je mogočno iskazalo na prvi razstavi.

sestrami. In priznati moramo, da se ji je to tudi posrečilo.

Goriški oddelek na razstavi v Massalombardi je bil urejen od oddelka za sadjarstvo v Gorici s pomočjo izvoznikov sadja iz Gorice in s podporo Trgovske zbornice v Gorici. Uspeh je bil večličen. Goriški oddelek je dobil nam-

V Massalombardi je bilo izstavljeno v paviljonih severne, srednje in južne Italije najlepše sadje, ki se goji pod italijanskim solncem in najlepše grozdje, ki razveseljuje naše mize. Zato pa je bil obisk razstave zanimiv za vsakterega, ki se zanima in veseli sadjarstva in vsake do je na razstavi tudi lahko dobil mnogo pouka.

Na razstavi so bile zastopane vse province Italije. Krasna je bila tridentinska in bolcanska izložba, divna ona iz Ravenne in Ferrare, občudovanje so vzbujale mnoge druge. Tudi goriška provinca, ki je vsled svojega sadjarstva precej na glasu, se je hotela kosati s svojimi

reč dve kolajni vermeille (v ognju pozlačeno srebro), in sicer eno od ministrstva za narodno gospodarstvo, drugo pa od odbora za razstavo.

Ta uspeh je tem pomembnejši, ker se je vršila razstava za goriško sadjarstvo v neprimernem času in ker so trpeli večji deli dežele vsled suše, mnogi pa tudi vsled toče. Razstava je dala kljub temu popolno sliko goriškega sadjarstva. Poleg sadja v svežem stanju so bile izstavljene krasne fotografične slike sadnorodnih krajev iz Brd in Vipavske doline. Te slike so bile napravljene pod vodstvom sadjarskega oddelka v Gorici od tvrdke Sturolo v Gorici. Na razstavi je bilo tu-

di več statističnih tabel in črtežev, ki jasno kažejo važnost sadjarstva na Goriškem, od koder se izvozi letno za okoli 15—20 milijonov lir sadja.

V paviljonu za vloženo in predelano sadje se je Goriška tudi izkazala. Trvdka Zanei, Maselli & C.o je izložiła vloženo sadje ter dobila po eno kolajno vermeille od ministrstva za narodno gospodarstvo in od Razstavnega odbora. Trvdki G. Bombig iz Gorice in J. Školaris iz Vipolže sta razstavili suhe olupljene češplje, ki se izvažajo v velikih množinah v Nemčijo. Obe trvdki sta bili odlikovani s srebrno kolajno.

Mi se veselimo uspehu goriškega sadjarstva na razstavi, a želimo, da bi to sadjarstvo v bodočnosti še bolj procvitalo.

P. Vallig.

Dolinsko sadjarstvo v Romagni.

V zadnji številki »Gospodarskega lista« smo obljubili povrniti se na pouk, ki smo ga dobili ob priliki izleta v Massalombardo in obiska tamkajšnjih sadovnjakov. Danes izpolnjujemo obljubo z razpravo o dolinskem sadjarstvu, v prihodnji številki pa si bomo ogledali sadjarstvo na holmih okoli Imole, za katero so bili vsi udeleženci izleta tako navdušeni.

1. Obisk na Cascinetti.

Popoldne dne 9. septembra smo obiskali v Massalombardi predvsem znani obrat g. ing. Borgnino v Cascinetti. Spremljal nas je tja g. Ivan Morini, pred katerega očmi je Cascinetta vstala in sedaj procvita. Kljub temu, da smo imeli na razpolago le malo časa, smo lahko ugotovili posebnost tega obrata, ki je različen od okoliških.

Celotni obrat meri 45 ha (okoli 125 njiv) in kljub temu, da se je sejal pred leti na celém posestvu riž (riž zahteva mnogo vode in uspeva le v dolini) se goji danes le sadje. Videli smo krasne nasade jablan, zasajenih v peterooku na razdalji 10 m (kakor pike na petici kocke). Goji se le par vrst, a te izbrane, in sicer: Zlata parmena, Grafensteinovka, Mantovanska roža in Annurka. Vsa drevesa

so visokostebelna. Jablane se menjajo s hruškovimi drevesi, vzgojenimi v obliki piramid in cepljenimi na kutini. Tudi tu je le malo vrst, in sicer Viljamvoka (pri nas jo imenujejo vrtolanjka), maslenka Kleržo, Angoulemka, Dunajski triumf, Krasanka, Esperinska bergamotka in Dielova maslenka. Medtem ko smo si ogledovali sadni vrt, so drevje obrezovali, to je redčili in krajšali veje, tako da dobi vsaka vejica dovolj solnca in zraku, ki je nujno potreben zdravju dreves. Na ta način se rodne vejice okrepe in popolnoma dozori, tako da so v prihodnjem letu sposobne roditi lepšega in boljšega sadja. Če sedaj veje razredčimo, je mnogo lažje tudi zimsko postopanje proti različnim zajedalcem in mrčesu. Na zimsko postopanje proti mrčesu polagajo zelo veliko važnost tako v Romagni kakor tudi na Tridentinskem in povsod, kjer se sadjarstvo intenzivno goji. Isto velja tudi glede preprečevanja bolezni. Na Cascinetti so bila vsa drevesa obdana s pasom, na katerega je bil nanešen lim Tree Tanglefoot. Vse hruške, posebno vse zimške vrste so bile v vrečicah iz pergamentnega papirja, da se jih tako očuva pred črvom. G. Morini nam je zatrdil, da se v zimskem času dvakrat postopa proti mrčesu, in sicer prvič v decembru, drugič pa v februarju, na vsak način predno začne drevo požganjati. Obakrat se rabi 3% apneni polisulfur, katerega dobavlja Kmetijska zadruga v Ravenni. Med decembrom in februarjem poškropijo drevesa z 8% antiparasitom. Le na tak način se obdrže drevesa zdrava in jih ni potrebno čistiti od lišajev. Škorja dreves je čista in ne more nuditi zatočišča ne žuželkam in ne trosom glivičnih bolezni.

Gojenje slive Burbank.

Že lansko leto smo omenili, da se v Romagni poleg breskev, jablan in hrušk vedno bolj širi gojenje sliv, predvsem vrste Burbank. To se opaža tako v dolinskih kot v brdnatih legah. Na Cascinetti smo videli 12 let star nasad Burbankovih sliv. Vseh dreves je 700 in letni pridelek doseže 900 q sadja. Lastnik zelo ceni

Burbankove slive, ker ne trpe od poznih slan in ker rode vsakoletno. Sad je tudi na trgu zelo iskan in doseže lepe cene. Manj priljubljene so slive Sv. Roza in sliva Formoza. Tudi slive je potrebno čuvati pred mrčesom, predvsem pred črvom. Najbolj koristi svinčeni arzenat, katerega škropimo z navadnimi škropilskami, in sicer prvič ko je drevo v polnem cvetju, drugič pa, ko je odcvelo. Če je arzenat v prahu, rabimo $\frac{1}{2}\%$ raztopino, če pa je v obliki maže, rabimo 1% raztopino.

Gnojenje.

Zemlja je zelo rodovitna in gnojenje ni obilno. Na Cascinetti porabijo pri saditvi 2—3 kg komposta na drevo poleg 500 gramov superfosfata in 200 gramov kalijeve soli. Ko drevesa začnejo roditi, jim gnoje z zelenim gnojenjem, in sicer podorjejo zeleni bob, kateremu so pognojili s po 2 kg superfosfata in kalijeve soli na sadno drevo. Zemljo pod drevesi obdelujejo, in sicer prvič začetkom poletja in drugič v jeseni.

2. Obisk obrata Colletta.

Posestvo Colleta, last kom. Bonvicini meri 20 ha površine. Posestvo ima v njemu Cooperativa braccianti, katere voditelj Giovannini Pavel nas je zelo prijazno sprejel in nam dal različna pojasnila in zanimiva poročila.

Dohodek obrtnega sadjarstva.

Voditelj zadruga g. Giovannini nam je rekel, da je to posestvo, ki je značilno za Massalombardsko okolico, dalo lansko leto za 1.028.000 lir sadja poleg grozdja in drugih kmetijskih pridelkov. Tak dohodek je naravnost neverjeten in preseneti vsakega obiskovalca, četudi vsakdo naravnost ostrmi nad bujnimi nasadi jablan, breskev, hrušk. 50.000 lir kosmatega dohodka od 1 ha se dobi, kjer se pridruži zelo rodovitni zemlji neutrudljiva marljivost delovnega ljudstva in kjer poljedelstvo razpolaga z mnogimi kapitali. To je tu slučaj.

Ogromni pridelki jabolk.

Rodovitnost jablan je presenetljiva in glasom izjave g. Giovannini-ja je dal 21-

letni sadovnjak jablan vrste Karla, obstoječ iz 63 dreves, lansko leto v srednjem 948 kg sadu na drevo. V drugem sadovnjaku jablan vrste Mantovanska roža so lansko leto napravili poizkus glede rodovitnosti dreves. Izbrano drevo je dalo 84 zabojev po 17 kg jabolk, skupaj torej nad 14 q. Ogromna teža sadu je povzročila razpoke v deblu, ki je moralo biti prevezano, da so se razpoke zopet zacelile. Pridelek jabolk ni vsako leto enak; zelo obilen pridelek sledi skromnejšemu, a kljub temu lahko računamo $4\frac{1}{2}$ q sadu na leto in drevo. Gojene vrste jabolk si slede po važnosti v sledečem redu: Delicious, Karla, Mantovanska roža, Fallpiping, Duvalova reneta; sedaj upeljujejo Grafenšteina, katerega cepijo na rumeno Belfer, ki ni več tako iskana. Od zgodnjih hrušk goje največ Viljamovke, med poznimi hruškami pa Krasanko.

Zimsko zatiranje zajedalcev.

Tudi tu polagajo veliko važnost na opravila, ki naj odvrčajo bolezni na sadju. Na Colletti poškrope v decembru-januarju vsa drevesa s 25% antiparazitom, potem ko so osnažili vsa debla in debelejšje veje. Koncem februarja uporabljajo še 5% apneni polisulfur. Med cvetenjem poškrope trikrat z svinčnim arsenatom.

Gojenje breskev.

Tudi na tem obratu zavzema gojenje breskev zelo veliko važnost. 23 let stari nasad še vedno obilno rodi in drevesa so zdrava. G. Giovannini nam je pokazal 19 let stari nasad, ki daje še vedno 150 kg sadu na drevo. 17 let star nasad vrste Pozna Massalombarda daje po 160 kg na drevo. Iz tega je razvidno, da dajejo v primernem kraju še stari breskvovi nasadi precejšen pridelek, samo gojiti jih je treba.

Zimsko oskrbovanje in gnojenje.

Oskrbovanje dreves je vedno eno in isto, kot smo ga že opisali. V zimskem času poškrope drevesa z $3\frac{1}{2}\%$ raztopino modre galice in apna, in sicer dvakrat:

prvič takoj v novembru=decembru in drugič predno popje razpoči. Škropljenje z galico ima namen onemogočiti krtovičenje listov. Proti listnim ušem se bori samo z 3% raztopino kvasijevega lesa brez dodatka mila. Raztopino napravijo takole: 6 kg stružek kvasijevega lesa v vrečki potope v sod z 2 hl vode ter puste tam 48 ur.

Tudi na posestvu kom. Bonvicini so redčili in krajšali veje takoj, ko so odbrali jabolke. G. Giovannini je izjavil,

da se popje bolj zredi in da je prihodnje leto večji pridelek.

Gnojenje je na Colletti obilnejše kot na Cascinetti. Gnoji se vsako leto, in sicer eno leto z domačim gnojem, katerega raztresejo 1200 q na ha, drugo leto pa obilno gnoje s kurjim perjem (Romagna izvažala mnogo kureline).

Z obiskom Collette se je zaključil prvi dan zanimivega izleta, v prihodnji številki bomo opisali naše vtise s holmov okoli Imole.

P. Vallig.

Poljedelstvo in vrtnarstvo

Razkuževanje žitnega semena.

Snet povzroča vsakemu kmetovalcu precej škode. Proti sneti se moramo boriti predvsem pred setvijo s tem, da seme razkužimo. Razkužimo pa na sledeči način:

a) 1 kg modre galice raztopimo v nekoliko vroče vode in to raztopino zlijemo v večjo posodo (najboljše posoda, ki smo jo rabili za pripravljanje modre galice za škropljenje trt) in se nato dolije mrzle vode, dokler ni vsega skupaj 100 litrov. Kdor hoče imeti samo 50 litrov ali manj raztopine, vzame samo $\frac{1}{2}$ kg modre galice, za manjšo količino sorazmerno manj galice. Nato denemo žito v koš in ga vrtimo eno minuto v raztopini. Ko je tako žito dobro premočeno, ga razprostremo na podu in potresemo z apnom v prahu. Vse skupaj z lopato premešamo. Žito se hitro posuši in ostane obdano z apneno močico. To je najcenejši način, ki je tudi najbolj uspešen.

b) Lahko uporabljamo enako raztopino, kot jo rabimo za škropljenje trt, to je raztopino iz 1 kg modre galice in 1 kg apna. V taki raztopini močimo seme skozi 2 minuti, nato ga razprostremo, da se posuši.

c) Samo apneni belež ne škodi, a tudi ne koristi mnogo.

č) Zelo uspešno sredstvo je formalin, katerega lahko kupimo v drogeriji. Ku-

pimo 40% formalin in ga vzamemo $\frac{1}{4}$ litra in premešamo z 100 litri vode. V tako pripravljeni tekočini namakamo žitno seme skozi 10 minut.

d) Metanje žita čez plamen ne koristi; navadno pa imamo od tega zgubo.

Predvsem svetujemo način opisan zgoraj pod a).

Rustja.

Kdaj pobereemo peso.

Krmska pesa je zrela, ko izgine živa zelena barva listov, ki se spremeni v rumenkasto. To se zgodi navadno meseca novembra. Takrat je čas, da peso izrujemo, obrežemo in shranimo spravljeno na kupu na takem prostoru, kamor mraz nima dohoda. Spraviti peso prezgodaj se pravi zmanjšati znatno pridelek pesi, ki je posebno letos potrebna krma kot dodatek slami oziroma drugi ne ravno najboljši krmi.

Kmetsko prebivalstvo v Italiji.

Po štetju iz leta 1925. je bilo v Italiji 20.017.726 oseb, katere lahko prištevaemo kmetskemu prebivalstvu, kar znaša 51.9% takratnega celotnega prebivalstva.

Zemljiški davek.

Posestnika ne pritiska toliko zemljiški davek, ki gre v korist države, pač pa občinske in deželne doklade. V l. 1925. je dobila država od zemljiškega davka 148 milijonov lir, dežele (provincije) 317 milj. in občine 497 milijonov lir.

	Zadružništvo		
--	---------------------	--	--

D. Doktorič.

Sorodstvo in vodstvo zadrug.

Nikakor ne moremo trditi, da je že slabo samo na sebi, če so v vodstvu za druge soudeleženi sorodniki. Niti zakonodaja tega ne prepoveduje. Če pa upoštevamo človeške slabosti, moramo svetovati, naj se pri volitvah ne volijo sorodniki istočasno v načelstvo ali v nadzorstvo, niti ne v eno in drugo, že radi tega, da se kar v naprej v kali zadržuje morebitni očitki. Pravtako ni dobro, da je sin uslužben pri podjetju, kjer je oče v vodstvu, bodisi v načelstvu ali v nadzorstvu.

Če so sorodniki v načelstvu ali v nadzorstvu, se bo zelo lahko zgodilo, da jim bodo očitali drugi, da drže že radi sorodstva skupaj, da zato uganjajo zadrugi škodljivo strankarstvo, da iščejo koristi za svoje družine itd.

Če so sorodniki istočasno v načelstvu in nadzorstvu, bo nadzorniku zelo nerodno, nadzorovati svojega sorodnika. Četudi bo vršil vestno svojo dolžnost, se bo v slučaju kakega nerada zelo težko branil očitka, da je imel preveč ozirov, da je sorodniku marsikaj prezrl itd.

Še najbolj nerodno je, če je oče predstojnik lastnega sinu ali hčere. Izogniti se je treba kolikor mogoče sploh bližnjemu sorodstvu med predstojniki in nastavljenici. Tako razmerje je najmanj povod za nevoščljivost. Če pa nastane med člani prepir, ali če pride do nerednosti v poslovanju, zna imeti prav to najslabše posledice za odnošaje med člani zadruga.

Kar velja za sorodstvo, velja tudi za svaštvo.

Dr. Ferdinand Buffetti, ki je izdal že več priročnih navodil o vodstvu raznih zadrug, piše o tem vprašanju takole: »Istočasno naj bi ne bili člani načelstva osebe, ki so si sorodne ali v svaštvu do drugega člana. Izključeni so torej sorod-

niki: oče in sin, dva brata, stari oče in vnuk, izmed oseb, ki so si v svaštvu: tast in zet, dva svaka, soprog in stari oče njezove soproge. Ta nezdržljivost izvira od tod, ker je treba preprečiti, da bi za druga postala orodje v rokah ene družine.«

Iz nemške zadružne prakse beremo v knjigi Schulze-Delitsch, Vorschuss und Kreditvereine (8. izd. predelana po dr. Crügerju): »Jasno je, da se je treba po možnosti izogibati volitev oseb, ki so si sorodne ali v svaštvu, v načelstvo in nadzorstvo. Sicer zakon o tem ničesar ne določa, niti tega nismo postavili v vzorna pravila, ker so posebno v majnih krajih slučajji, da se temu ne bo mogoče izogniti.« »Če smo že odsvetovali razmerje prebližnjega sorodstva ali svaštva med člani načelstva in nadzorstva, velja to tembolj o takem medsebojnem razmerju članov načelstva. Poznamo sicer zadruga, pri kateri sta oče in sin, oče in hči v načelstvu, in ki pripadajo, kar se tiče vodstva, med najboljšje zadruga. Vendar take izjeme ne morejo spremeniti načela.«

Tudi naše lastne izkušnje dokazujejo, da je vedno modrejše, če se skušamo izogniti temu, da bi bili bližnji sorodniki ali svaki v vodstvu naših zadrug. Boljši bo to za zadruga in tudi za prizadete osebe.

V založbi Zadružne zveze v Gorici je izšla knjiga mlekarškega inštruktorja

A. Pevca: Sirarstvo.

Priporočamo jo predvsem našim mlekarjem, članom in odbornikom mlekarških zadrug. Knjiga obsega 286 strani in je opremljena z velikim številom lepih slik. Člani naših zadrug jo dobijo pri Zadružni zvezi v Gorici, sicer pa je v razprodaji Katoliške knjigarne.

Čebelarstvo

Fr. Donat Jug:

Oskrbovanje čebel v A.Ž. panjih.

(Nadaljevanje.)

Največjo napako

stori tisti čebelar, ki jeseni ne oskrbi čebel z zadostno zimsko zalogo, to je 10 do 12 kg za panj.

Nekega znanega čebelarja sem vprašal: »Kaj je letos s čebelami?« pa je odgovoril Slabo! Samo 5 do 6 kg so dobile na ajdi. Pa jih boste morali krmiti za zimo! mu rečem. Ne, krmil jih ne bom. Do meseca marca imajo zadosti. Če še ne bo ta čas paše na resju, tedaj jim bom pa moral dati, kar bodo potrebovale.

Oglejmo si to stvar natančneje. Panj, ki ima meseca septembra komaj 5 do 6 kg medu, pa ga pusti čebelar s to zalogo za pleme, se bo moral boriti s temi nepričlikami: 1. V panju med satnimi ulicami je zaradi prepičle medene zaloge preveč praznega prostora, ki ga bodo morale čebele v hudi zimi ogrevati. Zaradi tega bodo morale uživati več hrane ter bodo več porabile, nego če bi bil panj založen z zadostno zalogo. 2. Ako so čebele nabrale jeseni 5 do 6 kg medu in je bil ajdov, je najboljši spomladi za gojitev zalege. Čebele bodo pa to zalogo do meseca marca same zase porabile. Kaj tedaj, ko ima matica pričeti zalegati, a v panju ni nobene zaloge več? ... Ali bo čebelar ta čas kupil ajdovega medu? Ga li meseca marca lažje dobi nego jeseni? To menda ne! In če ga dobi, je li naraven? Kaj, če ga sploh dobiti ne more in če se mu zdi predrag? In če vrh vsega tega še zgodaj spomladi ne bo paše, kaj tedaj? Ali bo čebelno družino nakrmil s sladkorjem?! Sladkor je samo za prehrano starih čebel, ni pa za gojitev novega zaroda. Panj je prišel zaradi čebelarjevega napačnega gospodarstva v tako krizo, da je za to leto zgubljen za rejo. Ako bi bil dobil v jeseni za izravnavo zaloge samo med ali pa vsaj

sladkor, pomešan z medom, bi bile čebele ob tej mešanici dobro prezimile ter bi jim ostal ves ajdov med, ki so ga jeseni nabrale za pomladansko prehrano zalege in mladih čebel. Panj bi se bil normalno razvil in se pravočasno opomogel.

Oglejmo si še razliko med panjem, ki je bil jeseni zazimljen z zadostno zalogo, in s panjem, katerega je treba spomladi krmiti.

Pravilno zazimljeni panj ima gnezdo prav v sredi plodišča, ki obsega pri močnem panju v zimi, ko se čebele strnejo, do 5 satov. Ob krajih na levo in desno ima še po dva sata, ki sta skoro do tal napolnjena z medom. Za seboj in nad seboj pa ima tisto hrano, ki jo je dobil jeseni zadnjič. Ako smo mu morali postaviti sladkorno mešanico z medom, jo ima v neposredni bližini gnezda. Ko nastopi zima, se čebele stisnejo med sate v kepo ter mirno dremljejo. Prehrana jim ne dela težave, ker jo imajo tik sebe. Ko prebijejo zimski počitek ter pride za nje prvi pomladanski izletni dan, dan trebitve, je v panju še malo izpraznjena ga prostora, ker so imele hrano na debelo okoli sebe. Vso zimo so bile trdno strnjene in so se med seboj ogrevale, zato so tudi manj hrane porabile. Matica prične navadno že konec meseca januarja zalegati ali pa vsaj po prvem trebežu ter zaleže že precejšnjo množino zalege, preden prične čebele izletavati na pašo. V panju pa, v katerem ni bilo jeseni zadostne zimske zaloge in je bila še ta raztresena tu pa tam po satju, si čebele ne morejo ustaliti trdnega zimskega gnezda, ker se morajo med zimskim počitkom premikati za hrano. Zaradi tega je nevarno, da obole za grižo. Matica ne prične v zgodnji spomladi zalegati ali če prične, zalega le malo. In če še čebelam hrane primanjkuje, je nevarno, da še tisto zalego, kar je je, izmečejo, ako jim ne priiskoči čebelar s hrano pravočasno na po-

moč. Kajti zgodi se lahko, da traja zima dalje časa nego navadna leta ter se zavleče do srede ali pa do konca marca meseca. Takrat jim ne more zaradi mraza dodati hrane. V pravilno zazimljenem panju se je v tem času že izvalilo par tisoč novih mladih čebel, v panju, ki ni bil pravilno zazimljen, pa se bore čebele z življenjem in smrtjo. Odtod spomladi marsikje toliko mrličev.

V prihodnji številki bomo razpravljali o spomladanskem razvoju zalege in o razširjenju čebelnega gnezda v A.Ž. panju.

Ustanovitev Čebelarске zadruge za goriško provinco.

Na podlagi zakona o pospeševanju čebelarstva, ki predvideva za vsako provinco ustanovitev posebne čebelarске

zadruga, se je vršil dne 3. oktobra t. l. v Gorici sestanek čebelarjev, na katerem je bil izbran poseben odbor, ki ima nalogo napraviti vse korake, ki so potrebni, da se čebelarstvo v naši deželi organizira in procvita. V odbor so bili izbrani naslednji gg. in čebelarji:

dr. Detalmo Tonizzo, ravnatelj Urada za kmetijski potovalni pouk v Gorici;

dr. Leopold Bobič, čebelar v Mirnu; Ermenegildo Bregant, čebelar v Krminu;

ing. Karl Bresan, čebelar v Gorici; mons. dr. Josip Ličan, čebelar v Gorici;

Janko Vodopivec, učitelj in čebelar v Kamnjah;

Viktor Liprandi, čebelar v Koprivi pri Gorici.

Splošno gospodarstvo

Davčne in druge olajšave.

Na podlagi zakona z dne 12. avgusta 1927, št. 1463, objavljenega v »Gazzetti Ufficiale« št. 192 z dne 20. avgusta 1927 je olajšala država davčni vijak, in sicer:

1. Za dobo od 1. julija 1927 do 30. junija 1930 se zniža hišni in zemljiški davek za $\frac{1}{4}$.

2. Davek na zemljiški dohodek se zniža za polovico od 1. julija 1927 naprej.

3. Dohodninski davek (Richezza mobile) se skrči, in sicer:

a) pri kategoriji A (obresti od izposojil in vlog) od 22% na 20%;

b) pri kategoriji C (plače uradnikov in delavcev) od 11 na 9%.

Znižane so bile tudi nekatere druge pristojbine, in sicer:

1. Kolkovine pri menicah, v veljavi od 1. novembra 1927 dalje:

a) Menice s krajšo zapadlostjo od 4 mesecev morajo biti kolkovane z —.90 L na vsak tisoč (dosedanja kolkovina je znašala 1.20 L);

b) menice z zapadlostjo 4 do 6 mesecev morajo biti kolkovane z 1.80 L za

vsak 1000 (dosedanja kolkovina je bila 2.40 L na tisoč);

c) menice z zapadlostjo nad 6 mesecev ali menice »in bianco« morajo biti kolkovane z 3.60 L za vsak 1000 (dosedanja kolkovina je znašala 4.80 L na tisoč lir);

č) menice z zapadlostjo manj kot en mesec dni morajo biti kolkovane z —.40 L za vsak 1000 L (dosedanja kolkovina —.50 L).

Poleg omenjenih kolkovin je potrebno dati —.10 L za vsako menično golicco (blanketo).

2. Registrska taksa za prenos nepremičnin je bila znižana od 8% na 6%, in sicer od 5. septembra 1927 naprej. Poleg tega je olajšano tudi plačilo registrske takse, in sicer se plača polovica takse takoj pri registraciji, ostala polovica pa tekom 6 mesecev po registraciji.

3. Pristojbina na vknjižbe je bila znižana od 2.50% na 1%.

4. Ono blago, ki je bilo podvrženo davku na poslovni promet (tassa scambi) s 3 in 2%, plača vnaprej samo 1%.

Trgovska zbornica v Gorici in pospeševanje mlekarstva.

Dne 29. septembra t. l. se je vršil v Gorici v prostorih Trgovske zbornice sestanek v svrhu pospeševanja mlekarstva in izboljšanja mlečnih izdelkov, posebnost sira, v naših Gorah.

Sestanek je vodil g. Anton Orzan, znan trgovec in komisar Trgovske zbornice v Gorici. Med drugimi je bil prisoten g. dr. Tonizzo, ravnatelj Urada za kmetijski potovalni pouk v Gorici, dr. Marsan iz Tolmina, g. Morassi iz Gorice, Zadržno zvezo v Gorici je zastopal inž. Rustja.

Razmotrivalo se je današnje stanje mlekarstva v naših Gorah s posebnim ozirom na sirarstvo in ugotovilo, da primanjkujejo predvsem dobro izvežbani sirarji in da večkrat dobri mlekarji ne dobe mesta, ker zahtevajo višjo plačo, da primanjkujejo primerni prostori itd.

Po precej živi debati, v katero so posegali predvsem g. Orzan, dr. Tonizzo, dr. Marsan, dr. Carreri in inž. Rustja, so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Z delom denarja, ki ga da na razpolago Trgovska zbornica v Gorici, se razpišejo tri štipendije po 1000 lir v korist mladeničev, če le mogoče že delujočih sirarjev, ki bi hoteli obiskovati mlekarsko šolo v San Vito al Tagliamento (priznana in dobra šola, dobro opremljena).

2. Ostali del denarja naj se uporabi za strokovno izobrazbo preglednika oziroma tehničnega pomočnika mlekarja v Gorah.

3. Naj se napravijo vsi potrebni koraki pri ministrstvu ali kjer bi bilo potrebno, da se ustanovi v Tolminu stalno mesto assistenta, ki bo šel mlekarjem vedno in v vseh vprašanjih na roko.

Numeriranje faktur.

Po določitih davka na poslovni promet (tassa scambi) morajo biti vse fakture opremljene z zaporedno številko. Na to je potrebno paziti, ker ima kontrolni uradnik pravico predpisati kazen od 10 lir za vsako fakture, ki ne bi imela zaporedne številke.

Gospodarski pregled v septembru.

Njiva in žito: Tekom tega meseca so kmetovalci večinoma spravili koruzo, razen činkvantin, ki je komaj začel rumeneti. Pridelek koruze je pičel povsod tam, kjer ni rasel na mokrih tleh. V splošnem se računa, da je pridelala naša dežela nekaj nad polovico rednega pridelka. Zato pa bodo morali letos kmetovalci večinoma kupovati koruzo.

Cena koruzi trenutno ni visoka in se jo dobi po približno 77 lir franko Trst, seveda na vagone.

Ponekod sejejo po koruzi pšenico. V tem oziru si moramo zapomniti, da mora plug in sejalec v njivo takoj, ko smo koruzo spravili. Pri nas sejejo pšenico v splošnem prepozno, zato pa pridelek ni tako visok, kot bi bil lahko. Glede gnojenja pšenici se moramo držati načela, da rabimo za pšenico predvsem umetna gnojila, hlevski gnoj pa damo koruzi.

Zelja in repe bo vendar več, kot se je pričakovalo na podlagi stanja v prejšnji h mesecih. Če bo mesec oktober tudi nadalje imel tako ugodno vreme, kot ga ima pri svojem začetku, bo tudi zelenjava nekaj privrgla.

Krompir je spravljen tudi v naših Gorah in tamkajšnji kmetovalci upajo, da bodo spomladi drago prodali svoj krompir za seme. Tega dohodka so tudi nujno potrebni, ker so se zelo skrcili dohodki od živinoreje, ki je za Gore najvažnejša panoga gospodarstva. Izgleda, da se v naših Gorah še najbolj izplača saditi krompir.

Hlev in živina: Živina je v splošnem zdrava, razen da se zelo težko ubreji. Jesenska paša je v splošnem pičla. Glede cene živini ne moremo poročati nič novega. Cene so nizke.

Izgleda, da bodo imeli prešiči primeroma dobro ceno, ker jih ni mnogo. Današnja cena je okoli 6.50 L za kg žive teže. Mladi prašički so precej dragi, če vzamemo vpoštev cene na zadnjem gofriškem trgu.

Travniki in krma: Ker je letos malo krme, pazimo, da je bomo imeli prihod-

nje leto več. V tem pogledu moramo travnike in senožeti očistiti kamenja in nepotrebnega grmičevja.

Umetnih gnojil so si nekateri deli dežele nabavili več kot druga leta, drugi pa mnogo manj. V tem oziru se pozna, kje so na deželi dobro vodene zadrage, ki gredo kmetovalcem v resnici na roko. Ker so umetna gnojila mnogo bolj poceni, kot druga leta, naj kmetovalci tudi izrabijo ugodno priliko.

Vinograd, klet, vino: Koncem septembra in v prvem tednu meseca oktobra je bila trgateg, ki je izpadla srednje. V Istri in na Krasu je pridelek bolj pičel, a dober; Brda imajo po kakovosti zelo dober pridelek, žalibog je količina majhna, ker so bila Brda obiskana od toče. V Vipavski dolini je bi pridelek zelo različen. V nekaterih vaseh imajo več kot druga leta, v drugih le polovico. Kakovost je dobra.

Cena moštu oziroma novemu vinu je zelo različna. Razvidno še ni ničesar. Nekoliko vipavskega novega filtriranega vina je bilo prodanega po 2.20 L v Trstu, nekoliko mošta je bilo prodanega samo po 1.60, 1.80, a tudi po 1.20, ponekod pa so vinogradniki prodali grozdje po 1.20. V Brdih je pokupil znani goriški trgovec z vinom precej mošta po 1.40, 1.50 in 1.60 za liter.

V starih pokrajinah kraljestva so tudi cene zelo različne. V splošnem velja cena 1.50 L za liter mošta, dobi se ga pa tudi po 80, a potrebno ga je plačati tudi

po 2.50. Seveda zavisi mnogo od kakovosti.

Pri nas se moramo bati, da bodo vinogradniki oddali vino po smešnih cenah, ker bodo k temu prisiljeni vsled pomanjkanja gotovine.

Drevje in sadje: Glavni sad, ki prihaja na trg so jabolke, katerih je bilo v nekaterih delih naših Gor precej, kakor tudi na Notranjskem. Cene za večje količine so 50 do 80 stotink za kg, seveda se dobi za lepo in odbrano sadje tudi mnogo več.

Pazimo na to, da ne puščamo nagnitega in črvicega sadja pod drevjem. Prasiči ga bodo zelo radi požrli, mi se pa bomo na ta način uspešno borili proti črvu in glivičnim boleznim. Gnilo sadje bi bilo najboljše sežgati.

Če ne mislimo v jeseni presaditi sadnega drevja, skopajmo vsaj jame.

Mlekarne, maslo in sir: Kar smo poročali v zadnji številki, to je veljalo tudi za celi mesec september in začetek oktobra. V notranjosti države se je maslo zopet znatno podražilo in Milan ima naslednje cene: Dne 9. septembra 14.— L; 16. septembra 14.50 L; 23. septembra 15.— L; dne 30. septembra 15.50 L. V Trstu je bila povišana maksimalna cena od 4. oktobra naprej na 19.50 L, to se pravi, da ne sme nihče prodajati masla nad to ceno, tudi ne, če nekdo kupi samo za 50 stotink masla.

Glede mleka in sira se ni nič spreminilo.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje št. 56: Čital sem, da je potrebno dajati živini v takih letih, ko vladaja suša klajnega apna. Ali je to res potrebno in kje se ga dobi? R. A. v S.

Odgovor: Vam smo dali v notranjosti lista. Klajno apno se dobi v drogerijah, kjer pa je drago. Tudi mnogo podeželskih trgovcev prodaja klajno apno. Potrebno bi bilo, da bi klajno apno imele

v zalogi vse podeželske mlekarske zadruge. Vplivajte Vi pri domači. Za večje količine klajnega apna (25 kg) se lahko obrnete na Zadržno zvezo v Gorici.

Vprašanje št. 57: Spomladi sem pognojil detelji s tomaževo žlindro, ki pa ni nič zalegla. Letos mi je nekdo svetoval kajnit. Ste li tudi Vi tega mnenja? P. I. v K.

Odgovor: Ne moremo verjeti, da ni to: maževa žlindra nič koristila na detelji. Nekoliko je gotovo koristila. Do popolne veljave pa gotovo ni prišla, ker je ravno pri Vas suša hudo pritislila in to: maževa žlindra se ni popolnoma razkrojila, posebno, ker ste jo prepozno trosil. Žlindra naj pride na deteljišče in povsod v jeseni, ker le tako ima dovolj časa, da se razkroji. Žlindra pa Vam bo koristila v letu 1928.

Kajnit je gotovo dobro umetno gnojilo za deteljo, in sicer vpliva predvsem po svojem kaliju, katerega ima 12%. Kajnit je sicer cenejši kot 40% kalijeve sol, a kljub temu Vam svetujemo slednjo, ker je jednota kalija v kajnitu mnogo dražja, kot v kalijevi soli. To pa je posledica voznine. Vso kalijevo sol in tudi kajnit dobivamo iz inozemstva in en kvintal kajnita plača isto voznino, kot en kvintal kalijeve soli. Ker pa ima kajnit komaj 12% kalija, 40% kalijeve sol pa 40, pritiska voznina mnogo bolj na enoto kalija v kajnitu kot pri kalijevi soli. Zato Vam svetujemo, da vzamete raje kalijevo sol, te pa manj. Za deteljišče zadostujeta 2 kg kalijeve soli na 100 kvadratnih m, kajnita bi bilo potrebno 3krat toliko.

Vprašanje št. 58: Zelo rad pijem sladek sadni mošt. Kako si ga bi poceni ohranil vsaj nekoliko steklenic? P. I. na P.

Odgovor: Napolnite nekaj steklenic s sladkim moštom, iztisnjenim iz mešanice jabolk in hrušk, pa tudi iz same vrste sadja (iz mešanice je boljši). Steklenice naj ne bodo polne do vrha, temveč naj mošt sega 3—4 prste pod rob. Steklenice zamašite z dobro prekuhanimi zamaški in zamaške prevezite z vrvico.

Tako pripravljene steklenice z moštom denite v večji lonec, katerega napolnite z vodo; lonec postavite k ognju. Ko voda zavre okoli steklenic, pustite jo vreti četrt ure, nakar odstavite lonec in vzemite steklenice iz vode. Zamašek čimbolj potisnite v ustje steklenice, prirežite ga vodoravno z robom in zapečatite s pečatnim voskom. Na tak način

pripravljen mošt bo ostal sladek skozi dolgo časa, posebno če bo shranjen na svežem prostoru.

Vprašanje št. 59: Ali mi je potrebno, da iščem dovoljenje za prodajo cepljenih trt? In ako je to potrebno, kam se mi je obrniti? R. J. v P.

Odgovor: Kdor hoče gojiti cepljenke za prodajo (isto velja tudi za bilje in kolči) mora dobiti dovoljenje od rastlinozdravstvenega urada (Ispettorato fitopatologico). Tak urad je v Gorici za goriško provinco v via Trieste 43 (dr. Tonizzo), za tržaško provinco pa v Trstu (g. Caporiacco pri prefekturi).

Vprašanje št. 60: Ali potrebujem pri razprodaji cepljenih trt kolkovano knjigo in ali moram zapisati vsakega odjemalca ter mu dati kolekovan račun. R. J. v P.

Odgovor: Fitopatologični inšpektorat Vam bo izročil tako knjigo in Vam dal potrebna pojasnila.

Vprašanje št. 61: Letos sem cepil v razpoko še precej sadja. Opazil sem, da je bilo popje cepičev izpito, a je pozneje kljub temu pognalo. Mislim, da so pajki izpili popje. Kako se jih ubranim? R. J. v P.

Odgovor: Cepiči so pognali, zato ker se poleg vsakega glavnega popa nahaja še drugo popje, tako imenovano adventivno, ki pride do veljave, če ni iz drugih razlogov pognalo glavno. (Tudi stari les trte požene mladike.)

Pajki pa Vam niso izpili popja, ker pajk napravi mrežo in lovi muhe in mušice ter pije njihovo kri. Popje je bilo izpito od drugih škodljivcev, proti katerim se borimo na različne načine. Čitajte članek o sadjarstvu v Romagnu.

Vprašanje št. 62: Kako se ubranim škode, ki mi jo dela sosedovo drevo? Sosed noče o tem pa nič slišati. G. A. v S.

Odgovor: Vsakemu lastniku zemljišča je dovoljeno izruvati korenike tujega drevesa iz svojega zemljišča. Dovoljeno mu je tudi odrezati veje, ki visijo nad njegovim zemljiščem ali pa jih drugače uporabiti. Če se ni mogoče poravnati mirnim putem, je edina pot sodnija in odvetnik.

Praktična poljodjelska škola

Pisino (Istra)

Upisivanje za školsku godinu 1927-1928.

Praktična poljodjelska škola u Pisino (Pazin) s osobitim smjerom na marvogojstvo i voćarstvo započeti će budućeg mjeseca novembra osmu godinu svog opstanka; a ta je ujedno i četvrta u novom razdoblju, budući da je Ministarstvo za nacionalnu ekonomiju priznalo njezinu praktičnu vrijednost za poljodjelstvo Julijske krajine, pa je zato odredilo da pod njegovim visokim pokroviteljstvom bude samostalno juridičko tijelo te joj je ujedno dalo obilnih sredstava za postignuće svoje svrhe.

Ovih zadnjih godina raširila se novim zgradama te si znatno pomnožila sredstva. Na svom imanju od preko 50 hektara što u ravnini što u brijegu imade osim prostornih školskih zgrada i konvikta, skladišta, dvije moderne staje, mljekarnu, konobu, postrani lokal za gojenje svilaca, pčelinjak sa laboratorijem, bogati kuničnjak, nasade za intenzivno gojenje voćaka u svim oblicima, vinograd, rasadnik, vrt, murvinjak itd. Buduće godine biti će za Istru središte, u kojem će se uzgajati i od kojega će se širiti čistokrvna mljekarska pasma »smedješvicarska«. Stoga se može ustvrditi, da će se njezina svrha izobrazbe mladića, koji žele naučiti u kratko teoriju i s potrebitom praksom razumno poljodjelstvo, postizavati na sjegurni i točno opredijeljeni način.

Redoviti stručni naučni tečaj traje cijelu gospodarsku godinu od novembra do sljedećeg oktobra, a može biti od dvije i tri godine za mladiće, koji nijesu dostatno pripravnici. Tako ima naš zavod osim redovitog tečaja i pripravnici tečaj i treći usavršujući tečaj.

Teorijska predavanja obavljaju se u prijedpodnevnim satovima sviju težatnih dana, a razdijeljena su na način te pitomci primljeni izravno u tehnički tečaj mogu i moraju polaziti da upotrijebine svoje znanje, nekoje predmete pripravnog tečaja. Teorijska nauka odnosi se na ove predmete:

1. U pripravnom tečaju: jezik, čudoredni zemljopis, računstvo, nauk o zemljomjerstvu i crtanju, počela prirodopisnih i naravoslovnih znanosti (bilinstvo, kemiju, fiziku, i životinjstvo) opće ratarstvo, (agronomiju i povrćarstvo, pčelarstvo i svilogojstvo, tjelesni uzgoj, pjevanje i vjeronauk;

2. u redovitom tehničkom tečaju: ratarstvo (livadarstvo), marvogojstvo i sirarstvo, voćarstvo i pomologija, vinogradarstvo i vinarstvo, svinjogojstvo, peradarstvo i kuničarstvo, nauk o poljodjelskoj lučbi (kemiji) i o gospodarskom knjigovodstvu, šumarstvu, jezik i povijest, ratarsko zdravstvo, tjelesni uzgoj, pjevanje i vjeronauk;

3. u usavršujućem stručnom tečaju: onaj ili one predmete sa odnosnom vježbom (praksom) kojemu ili kojima je pitomac već naklonjen ili koje valja da usavrši u domaćem gospodarstvu.

Praktično poučavanje i radnje obavljaju se u poslijepodnevnim satovima sviju težatnih dana po prilikama godišnjih doba.

Primaju se u školu na temelju prijamnog ispita samo seljački sinovi Julijske Krajine, koji su svršili pučku školu i dovršili 16. (šesnaestu) godinu života. Isto vrijedi za izvanjske gojence, za slušatelje i praktikante.

Svi mladići, čije obitelji nijesu iz Pisina, moraju stanovati u zavodu. Oni koji stanuju kod roditelja podvrženi su glede školske obuke, rada i učenja istoj disciplini kao i oni, koji stanuju u zavodu.

Za unutarnje učenike ima raspoloživih 30 mjesta u školskom zavodu i to:

a) 12 besplatnih b) 18 koji plaćaju (120 lira mjesečno u naprijed).

Oni koji se žele upisati, moraju podnijeti molbu što prije, a nikako poslije 31 oktobra t. g. (radi sve to većeg broja molbi savjetuje se, da ih što prije podnesu) u preporučenom pismu na »Ravnateljstvo praktične poljodjelske škole u Pisino, Istra«.

Molba mora biti potpisana od načelnika vlastite općine te mora imati slijedeće priloge:

1. Svjedodžbu otpustnicu iz pučke škole;

2. Svjedodžbu pripadnosti kojoj općini Julijske Krajine;

3. Krsni list, iz kojega proizlazi, da je molitelj navršio 16 godinu;

4. Svjedodžbu o zdravom tjelesnom razvitku, ispostavljenu pred malo vremena u ovoj godini;

5. Svjedodžbu dobrog čudorednog i političkog ponašanja;

6. Svjedodžbu siromaštva samo oni, koji mole za besplatno mjesto.

Oni koji budu primljeni u školu, morat će uplatiti unaprijed u dva polugodišnja obroka svoju tu od Lira 100 kao pristojbinu za nabavu vlastitih školskih potreština te za orudje za cijepljenje i obvezivanje, koje će stvari pripadati učeniku i nakon što bude dovršio školu.

Svaki pitomac imati će stan i hranu u zavodu i mora biti opskrbljen sa potrebitim odjelom i rubljem, a osim toga obavezan je donesti sa sobom barem: dva para plahta (lancuna), dvije po njave, jedan prošivan pokrivač (koltra) dvije prevlake za jastuke i četiri ručnika.

Oni, koji budu primljeni, dobit će na vrijeme poziv, da dodu u školu.

Tko želi potanjih obavijesti, može se obratiti na školsko upraviteljstvo.

OD RAVNATELJSTVA PRAKTIČNE POLJODJELJSKE ŠKOLE
PISINO (ISTRIA)

Pisino mjeseca augusta 1927. Godina V.

Ravnatelj:
Profesor Travaini.

Mirodilnica
(drogerija) „**DIANA**“

Gorica, Via Rastello št. 27

Na drobno

Na debelo

Zaloga

raznovrstnih kemičnih proizvodov
- medicinalnih zelišč - suhih in
oljnatih barv - firnežev - čopičev
- ščetí - toaletnega in navadnega
mila - čistil in pripomočkov za
vino - sirišča tekočega in v prahu
- bakrene in železne galice - žvepla
- čilskega solitra - zamaškov, cevi
in drugih izdelkov iz kavčuka itd.
Blago prvovrstno, cene zmerne,
postrežba točna in solidna, za kar
jamči in se priporoča

ANTON MERVIČ, lastnik.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija DR. A. DE FIORI

V GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Tomažovo žlindro superfosfat kalijevo sol

in druga jesenska gnojila ima v zalogi

Zadružna zveza v Gorici

Naročajte

semensko pšenico
orehove tropine

**Pošljite prednaročila za
jugoslovanski semenski
krompir!**

Kaj, Vi še tega ne
veste, da je izšel
veliki

Slovensko- italijanski slovar

Obsega 40.000 besed!
Sestavil dr. Valjavec.

Cena vezanemu izvodu
28' - 11r

Na prodaj v

Katoliški knjigarni

v Gorici, Via Carducci št. 2

Kodrič Angelj

trgovina jestvin

Gorica, Via Morelli št. 4

priporoča cenj. odjemalcem iz mesta in dežele svojo trgovino in zalogo specerijskega in kolonjalnega blaga.

Za solidno in konkurenčno postrežbo jamči!

Tomasetti Italico

Corso Verdi 31 (nasproti Trgovskemu domu)

Zaloga ročnih kovčkov, pletenih košev, listnic, ženskih torbic, kopit i. t. d. i. t. d.

izdeluje in popravlja.

Obiščite nas in primerjajte naše nizke cene — brez obveznosti nakupa.

Autocar

Impresa trasporti

s. a. g. l.

GORICA, Via Rismondo šte. 8

Telefon inter. 303

Prevzame prevoz vsake vrste, posebno stavbenega lesa, katerisibodi dolžine tudi iz gozda.

Zaloga bencina in petroleja **B. P.**

Nadomestni deli „SAURER“

Masivni plašči za kolesa tov. avtomobilov „HUTCHINSON“ s stiskalnico za pritrditev.

LA FONDIARIA

Zavarovalna družba proti požaru, nezgodam, tatvini in za življenje.

Generalno zastopstvo v **GORICI**,
CORSO VITT. EMANUELE III., 20
Krajevna zastopstva v vseh občinah.

Lekarna Contin

Corso Verdi

nasproti mestnemu parku

Zaloga domačih in inozemskih zdravil. - Tovarna za cepivo vseh vrst. Posebnosti: Nutremina, močka za slabotne otroke, Roburol za odrastle, Sirup proti kašlju i. t. d.

Največji ponos gospodinje je lepo urejeno stanovanje

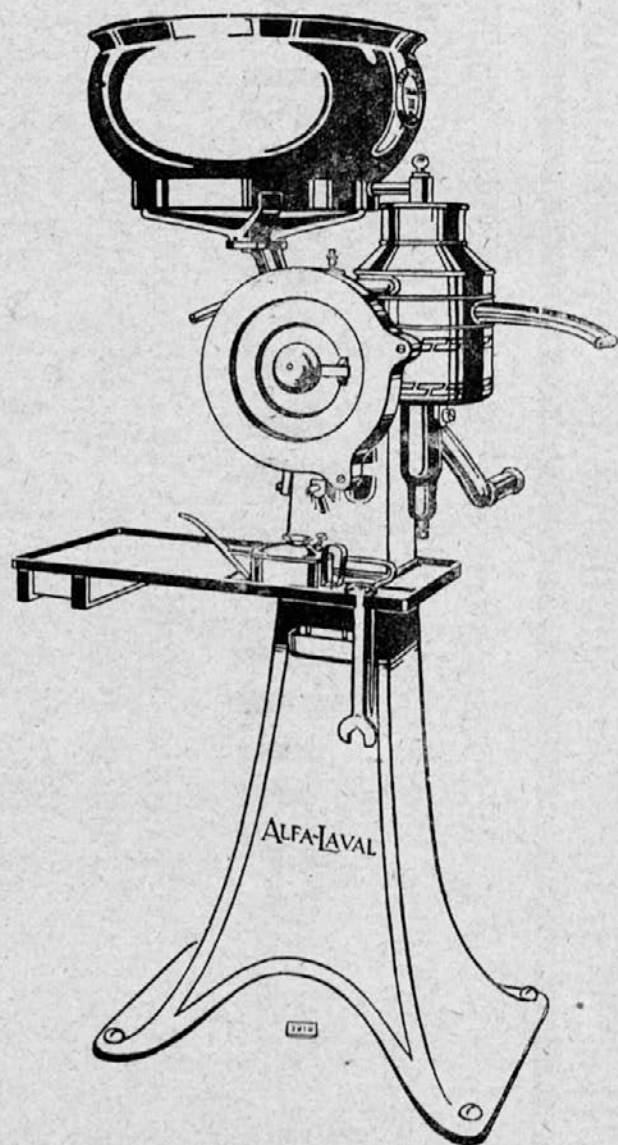
Če si hočeš to oskrbeti z malimi stroški, obrni se na staro tvrdko in odlikovano tovarno s pohištvom

Ant. Breščak,

ki ima v zalogi nad 50 kompletnih sob,
bodisi forniranih ali iz različnega lesu.

Gorica, Via Carducci 14.

POSNEMALNIK **„ALFA LAVAL“**

EDINI
VAM ZAJAMČENO
POSNAME

MLEKO
— IN —
SIROTKO
POPOLNOMA ČISTO

SOC. ALFA LAVAL
MILANO (119)
VIA FARNETI 5,
(GIÀ VIA PONCHIELLI, 15)

ZASTOPNIK:
ZADRUŽNA ZVEZA
V GORICI
CORSO G. VERDI, 37